

Małgorzata Surmacz

Uniwersytet Jagielloński
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej
Zakład Geografii Ludności, Osadnictwa i Rolnictwa
e-mail: małgorzata.surmacz@gmail.com

ROLA MAŁYCH MIAST W ROZWOJU LOKALNYM POPURZEC WDRAŻANIE METODY LEADER NA PRZYKŁADZIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Streszczenie: Celem niniejszego artykułu jest prezentacja zaangażowania małych miast województwa śląskiego we wdrażanie metody Leader oraz – za jej pośrednictwem – ich wpływu na rozwój lokalny. Założono, iż małe miasta posiadają potencjał instytucjonalno-organizacyjny pozwalający na aktywne angażowanie się w inicjatywy pobudzenia rozwoju lokalnego, także we współpracy z obszarami wiejskimi. W artykule zbadano zaangażowanie podmiotów miejskich w struktury LGD, lokalizację biur LGD oraz tematykę i beneficjentów projektów składanych w ramach Leadera w latach 2009-2013. Wyniki badań wskazały na dość ograniczone zaangażowanie małych miast w Leadera, a tym samym podążyły w wątpliwość jakość posiadanego przez nie potencjału instytucjonalnego.

Słowa kluczowe: województwo śląskie, małe miasta, LEADER, małe projekty, rozwój lokalny.

Wprowadzenie

Historyczny proces rozwoju systemu osadniczego zakłada współpracę między miastami i obszarami wiejskimi. Z jednej strony miasta stanowią dla wsi ośrodki centralne o szerszych funkcjach, a z drugiej (szczególnie małe miasta) mogą pełnić funkcje rolnicze charakterystyczne dla obszarów wiejskich. Obecnie jednak – w związku ze spadkiem znaczenia rolnictwa i wzrostem konkurencyjności dużych ośrodków – małe miasta często nie pełnią już roli centrów rozwojowych dla obszarów wiejskich [Kłodziński, 2010; Heffner, 2009].

Choć znaczenie wielu małych miast zmniejszyło się, wydaje się, iż posiadają one potencjał instytucjonalny i organizacyjny pozwalający na angażowanie się w różnego rodzaju przedsięwzięcia (oraz ich inicjowanie), mające na celu pobudzenie rozwoju lokalnego [Heffner, 2008]. Jednym z nich jest LEADER¹, czyli wdrażana przez Unię

¹ LEADER to akronim francuskich słów *Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale* oznaczających „powiązania między działaniami na rzecz rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich”; w artykule nazywany Leader.

Europejską metodą rozwoju obszarów wiejskich, która w założeniu jest oddolnym procesem, pozwalającym na efektywne wykorzystanie możliwości endogenicznego rozwoju lokalnego. Współpraca miast i obszarów wiejskich w ramach Leadera jest możliwa poprzez funkcjonowanie tzw. lokalnych grup działania (dalej: LGD), które łączą partnerów z sektora publicznego (najczęściej gminy), prywatnego i społecznego [*Podejście Leader...*, 2006]. Mogą oni wspólnie decydować o kierunkach rozwoju danego obszaru poprzez zestaw narzędzi, w tym tworzenie lokalnej strategii rozwoju oraz realizację projektów finansowanych z funduszy Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W związku z powyższym celem niniejszego opracowania jest prezentacja zaangażowania małych miast (poniżej 20 tys. mieszkańców) we wdrażanie metody Leader oraz – za jej pośrednictwem – ich wpływu na rozwój lokalny. Dla osiągnięcia założonego celu zbadano zakres zaangażowania gmin miejsko-wiejskich w bieżące funkcjonowanie LGD oraz tematykę i beneficjentów projektów zgłaszanych w ramach tych jednostek.

Badaniem objęto obszar wysoce zurbanizowanego województwa śląskiego (łącznie 71 miast, 31 miast małych), w którym w latach 2009-2013 działało 15 LGD obejmujących ok. 23% mieszkańców województwa. Należy podkreślić, że problematyka oddziaływania małych miast (w tym także miast województwa śląskiego) na rozwój otaczających je obszarów wiejskich² stała się już przedmiotem wielu interesujących opracowań indywidualnych i zbiorowych, m.in.: [Heffner (red.), 2005; Heffner i Marszał (red.), 2005; Rydz (red.), 2006]. Niniejsze opracowanie uzupełnia istniejące badania o kontekst współpracy małych miast i obszarów wiejskich w ramach metody Leader.

1. Charakterystyka małych miast województwa śląskiego współpracujących z LGD

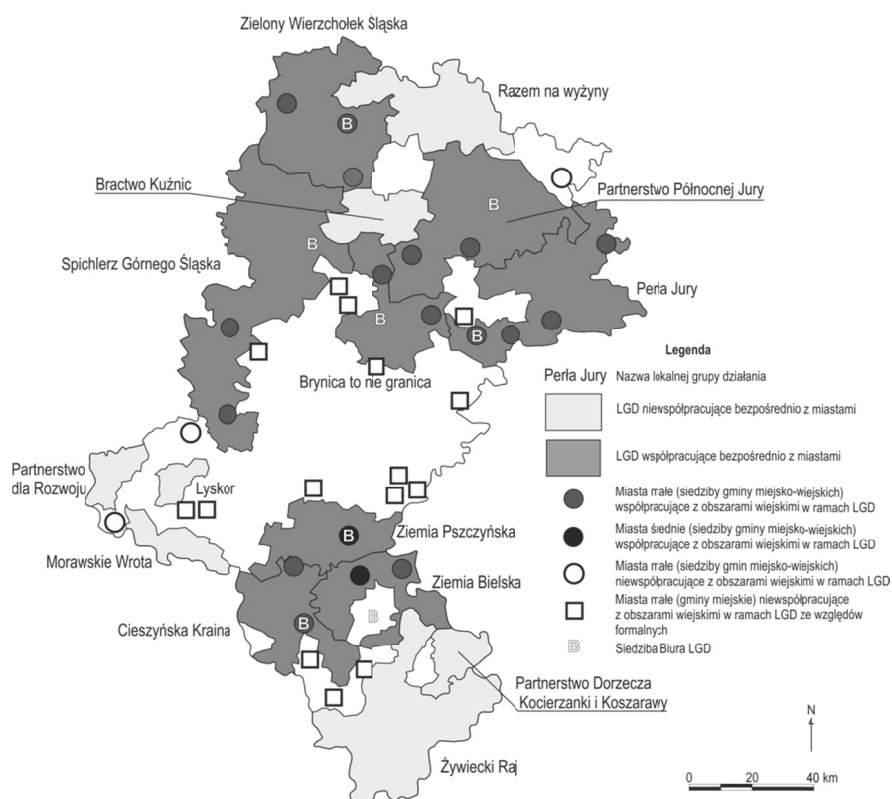
W związku z faktem, że celem metody Leader jest rozwój obszarów wiejskich, przyjmuje się, że w skład LGD mogą wchodzić gminy wiejskie i miejsko-wiejskie (z miastami do 20 tys. mieszkańców, z wyłączeniem miast większych) oraz gminy miejskie do 5 tys. mieszkańców [Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi..., 2008]. Spośród wszystkich 15 LGD z województwa śląskiego z miastami współpracuje 8, co angażuje łącznie 16 małych miast³ i 2 miasta średnie (tj. o liczbie mieszkańców od 20 do 100 tys.) – Pszczynę i Czechowice-Dziedzice⁴ (rys. 1). Wspomniane miasta średnie, choć formalnie wyłączone z finansowania w ramach Leadera, oddziałują na funkcjonowanie LGD m.in. poprzez fakt, że na ich terenie znajduje się siedziba gminy miejsko-wiejskiej, a często także siedziby miejsko-wiejskich instytucji kulturalnych, które mogą być beneficjentami działań LGD.

Z największą liczbą miast współpracuje LGD Perła Jury (cztery małe miasta), pozostałe LGD współpracują z dwoma (w większości) lub jednym miastem.

² W niniejszym opracowaniu obszary wiejskie traktuje się w sposób szeroki jako obszary położone poza terytorium miast.

³ Stanowi to 79% (16/19) wszystkich małych miast województwa, które ze względów formalnych mogą współtworzyć LGD. W województwie śląskim jest łącznie 31 małych miast, jednak pozostałe 12 miast to gminy miejskie, których liczba ludności przekracza 5 tys. (nie spełniają więc wymogów formalnych udziału w Leaderze).

⁴ Członkiem LGD są obszary wiejskie gminy Pszczyna i Czechowice-Dziedzice.

Rys. 1. Lokalne Grupy Działania i małe miasta w województwie śląskim (stan na sierpień 2014 r.)

Tabela 1. Miasta (siedziby gmin miejsko-wiejskich) województwa śląskiego zaangażowane w bezpośrednią współpracę z LGD

Lp.	LGD (w nawiasie podano liczbę zaangażowanych gmin łącznie)	Miasto	Liczba ludności (stan na 2013 r.)	Pierwsze prawa miejskie (rok)	Ostatnie prawa miejskie (rok)	Siedziba biura LGD
1	Brynica to nie granica (7)	Siewierz	5481	1276	x	nie
2		Woźniki	4463	1386	x	nie
3	Cieszyńska Kraina (8)	Skoczów	14 741	1327	x	tak
4		Strumień	3642	1482	x	nie
5	Partnerstwo Północnej Jury (9)	Żarki	4486	1382	1949	nie
6		Koziegłowy	12 529	1472	x	nie
7	Perła Jury (8)	Łazy	7047	1967	x	tak
8		Ogrodzieniec	4379	1470	x	nie
9		Pilica	1948	1393	1994	nie
10	Spichlerz Górnego Śląska (12)	Szczekociny	3745	1407	x	nie
11		Sośnicowice	1853	1526	1996	nie
12	Zielony Wierzchołek Śląska (9)	Toszek	3664	1321	x	nie
13		Błachownia	9839	1967	x	nie
14	Zielony Wierzchołek Śląska (9)	Kłobuck	13 246	1339	x	tak
15		Krzepice	4460	1357	1918	nie
16	Ziemia Bielska (8)	Czechowice-Dziedzice	35 684	1950	x	nie
17		Wilamowice	3015	1818	1949	nie
18	Ziemia Pszczyńska (6)	Pszczyna	25 999	2 poł. XIII wieku	x	tak

Źródło: Na podstawie Zuzańska-Żyśko [2006, s. 56], BDL GUS.

Zdecydowana większość miast współpracujących z LGD to miasta o kilkusetletniej historii. Miasta, które powstawały w XIII, XIV, XV wieku zyskiwały liczne przywileje, pozwalające na rozwój handlu, rzemiosła i funkcji administracyjnych dla ich wiejskiego zaplecza. Posiadają one tym samym długoletnią tradycję współpracy z obszarami wiejskimi [Zuzańska-Żyśko, 2006]. Spośród trzech małych miast (siedzib gmin miejsko-wiejskich), które nie współpracują z LGD, choć spełniają warunki formalne, Krzanowice i Koniecpol również mają długą historię – pierwsze prawa miejskie otrzymały odpowiednio w 1265 i w 1443 r. Kuźnia Raciborska uzyskała prawa miejskie w 1967 r.

2. Zaangażowanie miast w funkcjonowanie lokalnych grup działania

Jednym z wyznaczników poziomu zaangażowania miast w Leadera może być lokalizacja biura – miejsca koordynacji działania LGD (tabela 1). Spośród 8 badanych LGD tylko w trzech przypadkach siedziby biur są zlokalizowane w małym mieście na terenie gminy-partnera, jedno natomiast ma siedzibę na terenie średniego miasta – Pszczyny. Ponadto jedno biuro LGD jest zlokalizowane na terenie dużego miasta (Bielska-Białej), które nie jest partnerem w ramach LGD. Pozostałe biura mieszczą się na terenie gmin wiejskich zlokalizowanych centralnie względem pozostałych partnerów LGD. Wydaje się więc, że na decyzję o lokalizacji biura bardziej wpływa jego położenie względem pozostałych gmin (ułatwiające dojazd wszystkim partnerom LGD), niż funkcje centralne potencjalnie oferowane przez miasto (patrz rys. 1).

Istotnym wyznacznikiem zaangażowania miasta w funkcjonowanie LGD jest również udział partnerów z miasta w ogólnej liczbie partnerów LGD (tabela 2), którzy mają wpływ na tworzenie lokalnej strategii rozwoju i jej wdrażanie (m.in. poprzez wybór projektów). Dostępne dane mają jednak istotne ograniczenie związane z brakiem informacji o miejscu zamieszkania partnerów – osób fizycznych, tym samym można więc wyłącznie wnioskować na temat poziomu zaangażowania w partnerstwo miejskich podmiotów publicznych, przedsiębiorstw oraz organizacji pozarządowych. W porównaniu do udziału ludności miejskiej w liczbie ludności gmin LGD, udział tych podmiotów w większości przypadków (z pewnymi wyjątkami, jak np. LGD Zielony Wierzchołek Śląska) jest dość niewielki, szczególnie w kontekście założonego na wstępie znacznego potencjału instytucjonalnego małych miast.

Tabela 2. Zaangażowanie gmin miejsko-wiejskich w struktury LGD (stan na sierpień 2014 r.)

Lp.	LGD	Udział (%) członków LGD z małych miast w liczbie partnerów LGD*	Udział (%) ludności miejskiej w liczbie ludności gmin LGD
1	Brynica to nie granica	9,30	7,77
2	Cieszyńska Kraina	16,67	17,95
3	Partnerstwo Północnej Jury	7,55*	23,53
4	Perła Jury	24,14*	27,78
5	Spichlerz Górnego Śląska	5,30*	5,67
6	Zielony Wierzchołek Śląska	34,69*	19,42
7	Ziemia Bielska	4,26* (z uwzględnieniem Czechowic Dziedzic 6,38*)	3,2 (z uwzględnieniem Czechowic-Dziedzic 26,96)
8	Ziemia Pszczyńska	(z uwzględnieniem Pszczyzny 11,76*)	(z uwzględnieniem Pszczyny 24,31)

* Udział członków LGD z miast w ogólnej liczbie partnerów liczony bez osób fizycznych, dla których nie była podana miejscowość zamieszkania.

Źródło: Kwerenda stron internetowych LGD woj. śląskiego.

3. Małe projekty Leadera jako forma wpływu na rozwój lokalny

Metoda Leader zawiera w sobie możliwości zgłaszania (a następnie finansowania) projektów, których celem jest realizacja opracowanej przez partnerów lokalnej strategii rozwoju danego LGD. W niniejszym opracowaniu zbadano tematykę tzw. małych projektów ze względu na fakt ich dostępności dla najszerszej grupy beneficjentów, wynikającej ze stosunkowo niewielkiej maksymalnej kwoty możliwego dofinansowania⁵, a tym samym z odpowiednio niższego wkładu własnego. Istotną dla niniejszego opracowania cechą małych projektów jest również to, że posiadają one szeroką tematykę, której wspólnym mianownikiem jest poprawa jakości życia mieszkańców, będąca istotną składową rozwoju lokalnego.

Łącznie zbadano tematy 2343 projektów z lat 2009-2013⁶, z których gminy miejsko-wiejskie (na poziomie list rankingowych nie było możliwe wyodrębnienie projektów zgłaszanych przez samo miasto⁷) zgłosiły 412 projektów, a gminy wiejskie – łącznie 1931. Należy podkreślić, iż badano projekty zgłoszone do finansowania w ramach programu Leader, co nie oznacza jednak, że projekty te rzeczywiście zrealizowano. W opracowaniu założono jednak, iż samo zgłoszenie projektu (w zamierzeniu jego realizacji) świadczy o aktywności osób/institucji, a ogólnie – gmin miejsko-wiejskich czy gmin wiejskich w wykorzystaniu możliwości metody Leader.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gmin należących do 15 LGD województwa śląskiego w latach 2009-2013 przypadało 2,25 zgłoszonego małego projektu (tabela 3). Liczba projektów zgłaszanych w ramach gmin miejsko-wiejskich w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była wyraźnie niższa i wynosiła 1,55 (a z wyłączeniem miast średnich – 1,75). Wartość ta była również niższa niż liczba projektów zgłoszonych w gminach wiejskich ośmiu badanych LGD (2,11 projektu na 1000 mieszkańców).

Tabela 3. Liczba „małych projektów” zgłoszonych w latach 2009-2013 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Zakres badania	Liczba projektów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Łącznie 15 LGD woj. śląskiego	2,25
8 LGD woj. śląskiego bezpośrednio współpracujących z miastami	1,92
Gminy miejsko-wiejskie z uwzględnieniem miast średnich	1,55
Gminy miejsko-wiejskie bez uwzględnienia miast średnich	1,75
Gminy wiejskie	2,11

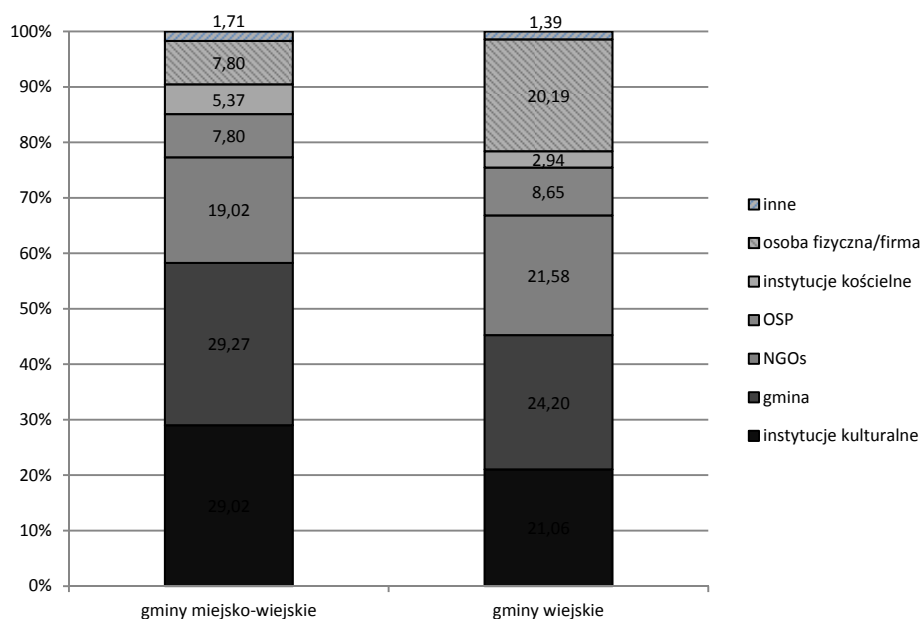
⁵ Dofinansowanie w ramach „małych projektów” wynosi do 25 000 zł na jeden projekt i stanowi maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych (do 2012 r. było to maksymalnie 70%) [Rozporządzenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi..., 2012].

⁶ Źródłem danych były listy rankingowe publikowane na stronie wszystkich 15 LGD województwa śląskiego.

⁷ Aktywność projektową małych miast zbadano za pośrednictwem projektów zgłaszanych przez gminy miejsko-wiejskie, ze świadomością faktu, iż projekty rzeczywiście zgłaszane przez małe miasta (i ich mieszkańców oraz inne podmioty działające na obszarze miasta) stanowią tylko część liczby projektów danej gminy miejsko-wiejskiej. Zdecydowano się dokonać takiego uproszczenia ze względu na brak możliwości uzyskania bardziej szczegółowych danych. Argumentem za tym działaniem był fakt, iż urząd gminy, a także instytucje kulturalne będące częstym beneficjentem projektów mają siedziby w mieście będącym siedzibą danej gminy (patrz. rys. 2).

3.1. Beneficjenci małych projektów

W gminach miejsko-wiejskich przeważali beneficjenci sektora publicznego (instytucje kulturalne i jednostki samorządu terytorialnego) – stanowili oni prawie 60% wszystkich beneficjentów (rys. 2). W przypadku gmin wiejskich również istotny udział mieli beneficjenci sektora publicznego, jednak nie przekraczał on 46%. Istotne jest, że w gminach wiejskich stosunkowo duży udział mieli beneficjenci sektora społecznego i prywatnego, tj. organizacje pozarządowe, ochotnicze straże pożarne oraz osoby prywatne i firmy (w przypadku ostatniej grupy w gminach wiejskich jej udział był o ponad 12 punktów procentowych wyższy niż w gminach miejsko-wiejskich).

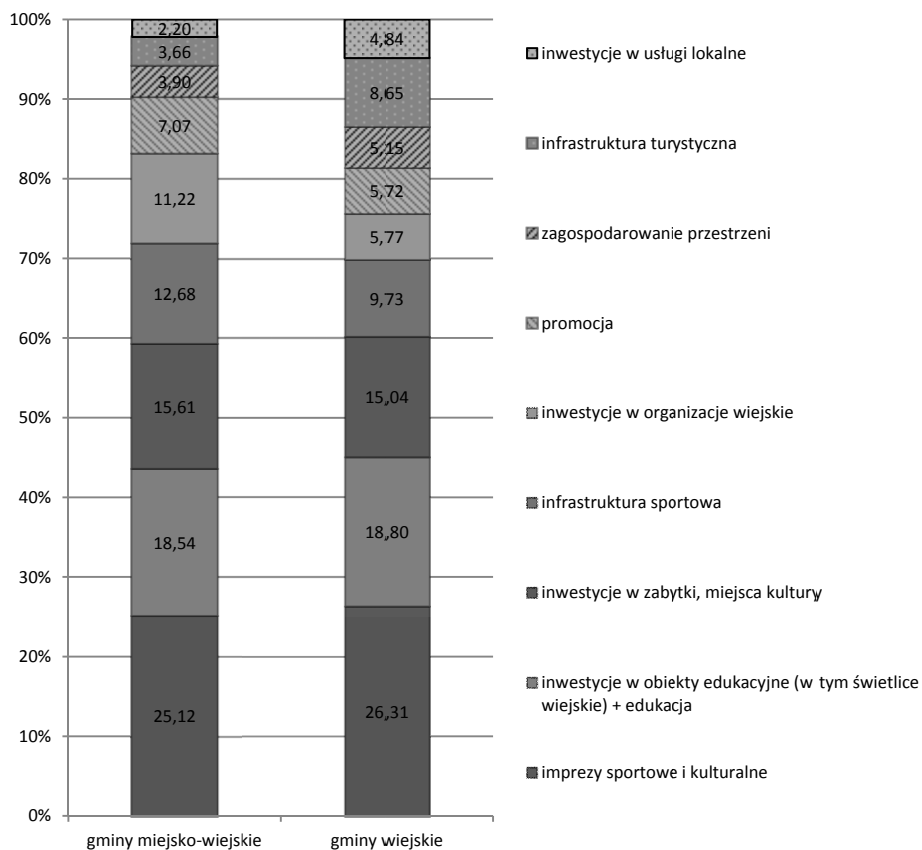
Rys. 2. Beneficjenci „małych projektów” zgłaszanych przez gminy miejsko-wiejskie i wiejskie w latach 2009-2013

3.2. Tematyka zgłaszanych małych projektów

Tematy badanych projektów pogrupowano w 9 kategorii, które dotyczą różnych sfer – są to zarówno projekty „twarde”, których realizacja ma zaspokoić m.in. infrastrukturalne potrzeby mieszkańców, jak i projekty „miękkie”, związane z edukacją, integracją społeczną czy promocją obszaru.

Struktura tematyczna projektów (rys. 3) zgłaszanych przez gminy wiejskie oraz gminy miejsko-wiejskie jest zbliżona – wielkości udziałów większości kategorii tematycznych są podobne w obu rodzajach gmin. Wyraźna różnica (ponad 5 punktów procentowych) dotyczy tylko dwóch kategorii. Są to: inwestycje w organizacje wiejskie oraz budowa i doposażenie infrastruktury turystycznej. Dane te pozwalają stwierdzić, iż beneficjenci z gmin miejsko-wiejskich wyraźnie częściej zgłaszali projekty dotyczące róż-

nych form integracji społeczności lokalnych, natomiast znacząco rzadziej – projekty związane z infrastrukturą turystyczną. Większa liczba projektów dotyczących integracji społeczności lokalnych w gminach miejsko-wiejskich może być związana z charakterystyką beneficjentów – znaczącym udziałem beneficjentów publicznych (w tym instytucji kulturalnych), dla których integracja lokalnych społeczności jest jednym z celów funkcjonowania. Podobnie można tłumaczyć znaczną liczbę projektów dotyczących infrastruktury turystycznej w przypadku gmin wiejskich, ponieważ jej rozwój może być powiązany z zyskiem osób prywatnych i przedsiębiorców, którzy stanowią ok. 1/5 beneficjentów projektów.

Rys. 3. Tematyka „małych projektów” zgłaszanych przez gminy miejsko-wiejskie i wiejskie w latach 2009-2013

Podsumowanie

Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że choć małe miasta woj. śląskiego (spełniające warunki formalne) w zdecydowanej większości współpracują z obszarami wiejskimi w ramach Leadera, współpraca ta ma charakter mocno ograniczony. Świadczy o tym stosunkowo niewielki udział partnerów miejskich w strukturach

LGD oraz mniejsza niż w przypadku obszarów wiejskich liczba zgłaszanych projektów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Co więcej, należy podkreślić, iż jakościowa strona zaangażowania małych miast w Leadera jest w dużej mierze podporządkowana podmiotom o charakterze publicznym. Dominują one wśród beneficjentów zgłaszających małe projekty, a tym samym prawdopodobnie istotnie wpływają na strukturę tematów projektów. Beneficjenci publiczni mogą być z jednej strony wartościowymi podmiotami, które mają szerszy ogląd lokalnych problemów i znaczne środki na realizację projektów odpowiadających na potrzeby mieszkańców. Z drugiej strony jednak, dominacja beneficjentów publicznych w kontekście stosunkowo niewielkiej sumarycznej liczby zgłoszonych projektów świadczy o niewielkim zaangażowaniu podmiotów z innych sektorów.

Podsumowując, należy stwierdzić, iż sam fakt zaangażowania małych miast województwa śląskiego we wdrażanie Leadera jest zjawiskiem pozytywnym, ponieważ doświadczenia współpracy w przyszłości mogą przynieść korzystne efekty rozwojowe zarówno dla miast, jak i obszarów wiejskich. Wydaje się jednak, iż zaobserwowana niewielka aktywność małych miast w Leaderze podaje w wątpliwość założone na wstępie istnienie w nich większego niż na obszarach wiejskich potencjału organizacyjnego i instytucjonalnego. Jednocześnie może oznaczać ona stosunkowo niewielką rolę małych miast województwa w rozwoju lokalnym – problematyka ta może być interesującym tematem dalszych badań i analiz.

Literatura

- Heffner K. (red.) (2005), *Małe miasta a rozwój lokalny i regionalny*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Katowice.
- Heffner K. (2008), *Zmiany roli i kierunków rozwoju małych miast w strefach metropolitalnych* [w:] K. Heffner, T. Marszał (red.), *Ośrodki lokalne w strefie oddziaływania wielkich miast*, „Biuletyn PAN KPZK”, z. 238, Warszawa.
- Heffner K. (2009), *Ożywianie małych miast w krajach Unii Europejskiej – przykłady programów wspierających rozwój* [w:] T. Komornicki, R. Kulikowski (red.), *Miejsce obszarów wiejskich w zagospodarowaniu przestrzennym*, „Studia Obszarów Wiejskich”, t. 18.
- Heffner K., Marszał T. (red.) (2005), *Problemy rozwoju małych miast w wymiarze lokalnym i regionalnym*, „Biuletyn KPZK PAN”, z. 220, Warszawa.
- Kłodziński M. (2010), *Główne funkcje polskich obszarów wiejskich z uwzględnieniem dezagrarnizacji wsi i pozarolniczej działalności gospodarczej*, „Studia BAS”, nr 4(24).
- Podejście LEADER. Podstawowy poradnik* (2006), Komisja Europejska.
- Rydz E. (red.) (2006), *Rola małych miast w rozwoju obszarów wiejskich*, „Studia Obszarów Wiejskich”, t. 11, PTG, IGiPZ PAN, Warszawa.
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dn. 9 marca 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego PROW na lata 2007-2013. Dz. 2012, nr 0, poz. 302.
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dn. 23 maja 2008 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i sposobu wyboru lokalnej grupy działania do realizacji lokalnych strategii rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Dz.U. 2008, nr 103, poz. 660.

Zuzańska-Żyśko E. (2006), *Małe miasta w okresie transformacji. Studium w regionie śląskim*, „Śląsk” Wydawnictwo Naukowe, Katowice.

[www 1] <http://www.bractwokuznic.pl> (dostęp: 15.10.2014).

[www 2] <http://cieszynskakraina.pl> (dostęp: 15.10.2014).

[www 3] <http://www.grupadzialania.pl> (dostęp: 15.10.2014).

[www 4] <http://www.jura-ppj.pl> (dostęp: 15.10.2014).

[www 5] <http://www.leader-zywiec.pl> (dostęp: 15.10.2014).

[www 6] <http://www.lgd-brynica.pl> (dostęp: 15.10.2014).

[www 7] <http://www.lgd-klobuck.pl> (dostęp: 15.10.2014).

[www 8] <http://www.lgdziemiapszczynska.pl> (dostęp: 15.10.2014).

[www 9] <http://www.lyskor.pl> (dostęp: 15.10.2014).

[www 10] <http://www.morawskie-wrota.pl> (dostęp: 15.10.2014).

[www 11] <http://www.partnerstwo.beskidy.org.pl> (dostęp: 15.10.2014).

[www 12] <http://www.perlajury.pl> (dostęp: 15.10.2014).

[www 13] <http://www.razemnawyzyny.pl> (dostęp: 15.10.2014).

[www 14] <http://spichlerz.org.pl> (dostęp: 15.10.2014).

[www 15] <http://www.ziemiabielska.pl> (dostęp: 15.10.2014).

THE ROLE OF SMALL TOWNS IN LOCAL DEVELOPMENT THROUGH LEADER APPROACH IMPLEMENTATION – AN EXAMPLE OF THE SILESIAN VOIVODESHIP IN POLAND

Summary: Small towns can cooperate with rural areas through Leader approach (integral part of the UE rural development policy) as a method of enhancing their local development.

It seems that the institutions which are created in small towns may potentially have better knowledge, competence and financial resources to address local needs using Leader projects. The main goal of this paper is to analyse the scope of small towns involvement in Leader in the Silesian Voivodeship in Poland.

The majority of small towns (which meet the formal conditions) in the Silesian Voivodeship cooperate with rural areas in the implementation of Leader. In spite of this fact, the observed level of towns' involvement is low, which may be a symptom of their limited role in the local development. Moreover it may also be a sign, that small towns in the Silesian Voivodeship do not have institutional and organizational potential, which could be used to play a more active role in stimulating local development.

Keywords: LAGs, small cities, Silesian Voivodeship, rural areas, LEADER.